

www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Dijital Dönüşümün Öğrencilerin Değerleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Teachers' Opinions on the Effect of Digital Transformation on Students' Values

İlkay Alp* - Faruk Levent**

Abstract: All societies from past to present are in constant change and development. While the phenomenon of education directs the shaping of social structures, it is also affected by the dynamics of the age. Education, which contributed to the change and development of societies, has changed from the agricultural society to the super smart society. Today, thanks to the rapidly developing information and communication technologies, a digital transformation is experienced in education. This rapid change and transformation causes new concepts and values to enter our lives. The purpose of this research was to examine teachers' opinions on the effect of digital transformation on students' values. The data of this study, which was designed with a case study pattern from qualitative research approaches, was obtained by using a semi-structured interview form through face-to-face interview. Typical case sampling method, which is one of the purposeful sampling methods, was used to determine the study group of the study. Within the scope of the research, 14 teachers working in private schools in Üsküdar, Istanbul were interviewed. The data obtained as a result of the interviews were subjected to content analysis, which includes identifying and coding similar themes. According to the findings of the research, today's students; it consists of individuals who are peaceful with technology, active in social media, questioning, egocentric, materialistic, unfaithful, quickly bored, and insatiable. According to the participant teachers, students see technology as a source of information, as well as seeing it as a means of play and socialization. In addition, the participant teachers pointed out that information technologies contain many risks and threats in terms of deformation of moral values as well as providing many opportunities for students.

Structured Abstract: Alvin Toffler (1981), one of the important thinkers of the twenty-first century, classifies the transformation of societies into three waves. The first wave is the agricultural society, the second wave is the industrial society, the third wave is the information society. The fact of education that contributes to the change and development of societies is shaped with the change of societies. Education, while shaping the social structures, it has also been affected by the dynamics of the age.

According to Drucker (2000), the student of the information society; it consists of individuals who can express themselves well, are prone to teamwork, can shape and direct their profession, realize the values they believe in, and adapt their own wishes and goals to social goals. Accordingly, the most important responsibility of the teachers is to determine the learning profiles of the students and to direct them to the schools that are suitable for the learning profiles of the students. Teachers who ceased to be an information

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
PHD Student, Istanbul Sabahattin Zaim University, Institute of Social Sciences

ORCID 0000-0002-3246-3371

alpilkey@yahoo.com

** Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

Assoc. Prof., Marmara University, Ataturk Educational Faculty, Department of Educational Sciences

ORCID 0000-0003-3429-6666

faruk.levent@marmara.edu.tr

Cite as/ Atıf: Alp, İ., Levent, F. (2020). Dijital dönüşümün öğrencilerin değerleri üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen görüşleri, *Turkish Studies*, 15(3), 1611-1633. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.37035>

Received/Geliş: 15 September/Eylül 2019

Checked by plagiarism software

Accepted/Kabul: 20 June/Haziran 2020

Published/Yayın: 25 June/Haziran 2020

Copyright © MDE, Turkey

CC BY-NC 4.0

source in the information society have become information access guides that teach learning. Therefore, teachers should be innovative and constantly update themselves (Parlar, 2012).

In the age we live, we have transformed into an information society where knowledge has become the center of life. The spread of the Internet and the subsequent developments created a unique digital world environment for the societies (Karabulut, 2015). Rapid development of technology and information and communication technologies that have affected the whole world have affected and changed the society in five ways. These; the current technology change, the change of social organizations, ideological changes, the change of values and the change of social relations (Doğan, 1995).

The children of the 21st century differ significantly from past generations in terms of dressing, conversations, goals, learning styles and lifestyles. This irreversible transformation is a sign of a social transformation that occurs as a result of the rapid development and spread of the internet and digital technologies (Prensky, 2001). This transformation brings about change and revision in many areas. It is necessary to interpret the values arising in this transformation process well and to review the measures to be taken for the future in terms of these values. In order to understand the new generation and provide an effective education, we need to be able to identify the values that this generation needs. For this reason, it is necessary to know what the characteristics of today's students are, what behaviors they exhibit, what their priorities are (Şahin, 2009).

Purpose

It is a fact that the dizzying change and digital transformation in technology cause differentiation in social values and changes in lifestyles. This differentiation is also reflected in education and students. Therefore, it is of great importance to examine the effects of technological developments on the new generation. The purpose of this research was to examine teachers' opinions on the effect of digital transformation on students' values.

Method

In this study, a case study was used to reveal the objectives of the study, as it was aimed to examine the effect of digital transformation on student values. The participants of the study were determined according to the typical case sampling method, which is one of the purposeful sampling methods. Within the scope of the research, 14 primary and secondary school teachers working in private schools in the Anatolian side of Istanbul were interviewed. In the research, semi-structured interview form was used as a data collection tool. Before the interview form was prepared, a literature review was made and the studies on this subject were examined, and they were made ready for implementation after receiving the expert opinion to determine the validity of the scope. The questions prepared by the researcher were asked to the teachers and the answers of the teachers were noted by the researchers. In order to ensure consistency in the interviews, the interviews were made face to face by the researchers. In order to protect the confidentiality of the participants, code names were given to the individuals, and the notes received in the interviews were read to the interviewers and their approvals were obtained. In this research, the data obtained through interviews were subjected to content analysis. In the analysis of the data obtained through the interview form, the questions were coded as A1, A2, A3, ... and the participating teachers whose opinions were consulted were coded as K1, K2, K3,....

Discussion and Results

Teachers' opinions on the impact of digital transformation on students' values; it was gathered under 7 themes and 5 sub-themes. These themes and sub-themes are:

1. Characteristics of students of the digital age
 - 1.1. Social features of students of the digital age
 - 1.2. Cognitive characteristics of students of the digital age
 - 1.3. Personality characteristics of students of the digital age
2. The effects of digital transformation on student behavior
 - 2.1. Positive effects of digital transformation on student behavior
 - 2.2. Negative effects of digital transformation on student behavior

3. Digital transformation and teachers' role
4. Digital transformation and education
5. Change of values
6. Social networks and their effects
7. Educational policy recommendations in the digital transformation

The digital transformation processes observed in all areas of the world and progressing at a dizzying pace are also very effective on the behaviors and values that students exhibit today. It is observed that in societies that use technologies actively and in these societies, children who grow up with information and communication technologies exhibit behaviors that are not seen in previous generations, and that they exhibit similar behaviors among themselves.

The rapid speed of digital transformation caused the new generation to encounter technological tools at a very young age and settle at the center of their lives. The participants stated that students' perceptions of privacy, shame and forbidden have changed, swearing and slang words have become widespread and normalized among students, their truthfulness, honesty values have decreased, moral values have changed and eroded. The serials followed by digital media platforms and the negative effects of social sharing platforms cause great erosion on the values of students of the digital age. According to the participant teachers, it was stated that due to the serials and social media phenomena that the students follow on the internet, many of them engage in wannabe attitudes and behaviors, reach sexual information at an early age and experience sexual identity confusion. Also, participant teachers have suggested that a common unity is very important in the transfer of value in order to turn the change in the values of the students in a positive direction, and that values education programs should be implemented with the participation of all zones through implicit programs. In addition, the participants emphasized that the education of values should be practical and should be enriched with games, trips and projects.

Keywords: Digital transformation, technology, student, teacher

Öz: Geçmişten günümüze tüm toplumlar sürekli değişim ve gelişim içerisinde. Eğitim olgusu toplumsal yapıların şekillenmesine yön verirken, çağın dinamiklerinden de etkilenmektedir. Toplumların değişimine ve gelişimine katkı sağlayan eğitim, tarım toplumundan süper akıllı topluma doğru değişimler göstermektedir. Günümüzde hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri sayesinde toplumsal hayatta dijital bir dönüşüm yaşanmaktadır. Bu hızlı değişim ve dönüşüm, yeni kavramların ve değerlerin hayatımıza girmesine neden olmaktadır. Bu araştırmanın amacı, dijital dönüşümün öğrencilerin değerleri üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesidir. Nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseniyle tasarlanan bu çalışmanın verileri, yüz yüze görüşme yoluyla yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek üzere amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında İstanbul ili Üsküdar ilçesinde bulunan özel öğretim kurumlarında görev yapmakta olan 14 öğretmen ile görüşülmüştür. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, benzer temaların belirlenmesi ve kodlanmasını içeren içerik analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgulara göre günümüz öğrencileri; teknoloji ile barışık, sosyal medyada aktif, sorgulayan, benmerkezci, materyalist, vefasız, çabuk sıkılan ve doyumsuz özelliklere sahip bireylerden oluşmaktadır. Katılımcı öğretmenlere göre öğrenciler teknolojiyi oyun ve sosyalleşme aracı olarak görmelerinin yanı sıra bilgi edinme aracı olarak da görmektedirler. Ayrıca katılımcı öğretmenler, bilişim teknolojilerinin öğrencilere birçok fırsat ve imkân sağlaması kadar ahlaki değerlerin deformasyonu açısından birtakım riskler ve tehditler içerdiğine dikkat çekmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Dijital dönüşüm, teknoloji, öğrenci, öğretmen

Giriş

İlk çağlardan günümüze toplumlar sürekli bir değişim içerisinde bulunmaktadır. Toplumların yapısındaki bu sürekli değişim neticesinde farklı özellikler sergileyen toplumlar sınıflandırılabilir. Genel olarak insanlık tarihinin; avcılık ve toplayıcılığın hakim olduğu ilkel toplum, tarım toplumu, sanayi toplumu ve sanayi sonrası toplum olmak üzere dört temel sosyal değişim sürecini geçirdiği kabul edilmektedir (Tutar, 2000). Yirmi birinci yüzyılın önemli düşünürlerinden biri olan Alvin Toffler (1981) toplumların dönüşümünü üç dalga halinde sınıflandırmaktadır. Birinci dalga tarım toplumu, ikinci dalga sanayi toplumu, üçüncü dalga bilgi toplumdur.

Toplumların değişimine ve gelişimine katkı sağlayan eğitim olgusu, toplumların değişimiyle beraber şekillenmektedir. Eğitim; tarım toplumundan bilgi topluma doğru değişimler göstermiş, toplumsal yapıların şekillenmesine yön verirken, çağın dinamiklerinden de etkilenmiştir (Çakmak, 2008). Tarım toplumunda bilgiler, yetişkinlerce kuşaktan kuşağa aktarılan öğretilerden oluşuyordu. Geçmişin bilgi ve becerilerini yeni kuşaklara aktarmak, baba mesleğinin inceliklerini öğretmek, eğitimin asıl amacını teşkil ediyordu (Ergüneş, 2009).

Sanayi toplumunda eğitimin temel amacı toplumsal hedeflere uygun bireyler yetiştirmektir, bu nedenle eğitim herkese açıktır. Kitlelerin eğitimi esas alınır ve bireysel farklılıklar önemsiz; eğitimde tek tip birey yetiştirmek ve sanayinin eleman ihtiyacını karşılamak hedeflenir (Çötök, 2006). Sanayi toplumunda öğretmen sınıfın hâkimi, öğrenci ise dinleyicisidir. Öğretmenin yetkisi uzmanlığından değil, konumundandır. Öğretmen merkezli bir eğitim anlayışı vardır; öğrencilerle samimi ilişkilere girilmez, öğrenci sadece bilgiyle donatılır (Aydın, 2012).

Bilgi toplumunda toplumun itici gücü bilgidir, ekonomi bilginin dolaşımıyla şekillenir (Çötök, 2006). Sanayi toplumunun özündeki buharlı makinenin yerini, bilgi toplumunda bilgisayar, fiziksel emeğin yerini, zihinsel emek; maddi üretim gücünün yerini de bilgi üretimi almıştır (Özden, 2013). Öğretmenin görevi öğrencinin bilgi yolculuğunda ona rehberlik etmektir. Öğretmen, bilgi insanıdır ve toplumsal dönüşümün dinamiğini oluşturur (Fındıkçı, 1999).

Bilgi toplumunun öğrencisi; kendini iyi ifade edebilen, takım çalışmasına yatkın, mesleğini biçimlendirip yönlendirebilen, inandığı değerleri hayata geçirebilen, kendi istek ve amaçlarını toplumsal hedeflere uyarlayabilen bireylerden oluşmaktadır (Drucker, 2000). Öğretmenlerin en önemli sorumluluğu öğrencilerin öğrenme profillerinin ne olduğunu saptamak ve öğrencilerin öğrenme profillerine uygun olan okullara yönlendirmektir (Şencan, 2013). Bilgi toplumunda bilgi kaynağı olmaktan çıkan öğretmenler, öğrenmeyi öğreten bilgi erişim rehberleri haline gelmiştir. Bu yüzden öğretmenler yenilikçi olmalıdır ve kendilerini sürekli güncellemelidir (Parlar, 2012).

Eğitim sisteminin, bilgi toplumunun gereklerine uyum sağlayabilmesi için amaçlarının çağın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bilgi toplumunda eğitim programlarının en belirleyici yanı “öğrenmenin sürekliliği” ilkesidir. Bilgi toplumunda insanlar sürekli öğrenmek zorundadırlar. Bundan dolayı okulun asıl işlevi çok öğretmek değil, kişinin öğrenme kapasitesini geliştirmek olmalıdır (Özden, 2013). Öğrenme artık bireyselleşmiş ve hayat boyu devam eden bir süreç olmuştur. Eğitimin hedefi öğrenmeyi öğretmektir, ancak bu sayede öğrenen birey, öğrenen toplum oluşabilir. Bilgi toplumunda bilgisayarın sıklıkla kullanımı, internet sayesinde gerçekleşmiştir. Sanayi toplumunda bilgiye erişimde kullanılan ansiklopedilerin yerine internetteki veri tabanları ile istenilen bilgiye çok kısa sürede ulaşılabilir (Çötök, 2006).

Yaşadığımız çağda, bilginin hayatın merkezi durumuna geldiği, enformatik bir toplum haline dönüşmüş bulunmaktayız. İnternetin yaygınlaşması ve sonrasındaki gelişmelerle birlikte bilginin transferi ve bilgiye ulaşım kolaylaşmıştır. Bu durumu kabullenen toplumların teknoloji temelli bir yaşamı özümseyerek, kültürler arası bir uyum ile farklı bir dünyaya adapte olmaya başladıkları gözlemlenmekte ve teknolojinin toplumsal değişimin öncüsü olduğu görülmektedir (Karabulut, 2015).

Teknolojinin hızlı gelişimi ve tüm dünyayı etkisi altına alan bilgi iletişim teknolojileri, toplumu da beş yönden etkileyip değiştirmiştir. Bunlar; mevcut olan teknolojinin değişimi, toplumsal organizasyonların değişimi, ideolojik değişimler, değerlerin değişimi ve toplumsal ilişkilerin değişimidir (Doğan, 1995). Yeni teknolojinin etkisiyle yaşanan toplumsal değişimler kuşak kavramında da belirgin bir şekilde kendisini göstermektedir. Zhang ve Bonk (2010), yirminci yüzyılın başından itibaren kuşakları şu şekilde sınıflandırmıştır: 1) 1946 yılından daha önce doğanlar “sessiz kuşak”, 2) 1946-1964 (veya 1961) yılları arası doğanlar “baby boomer kuşağı”, 3) 1965-1981 veya 1961-1980 yılları arası doğmuş olanlar “X kuşağı”, 4) 1980 veya 1982 yıllarından sonra doğan kuşağı ise milenyum kuşağı veya “Y kuşağı”.

2000 ve sonraki yıllarda doğanlar ise dijital kuşak veya “Z kuşağı” olarak adlandırılmaktadır. Bu kuşak, Y kuşağında olduğu gibi teknoloji ile içli dışlıdır (Kavalcı ve Ünal, 2016), fakat Y kuşağından en büyük farkı internetsiz bir dünya düşünmemesidir (Golovinski, 2011). Z kuşağının diğer kuşaklardan bir diğer farkı da bilgiye çok çabuk ve hızlı bir şekilde ulaşabilmeleri, aynı anda birden fazla işle ilgilenebilmeleridir (Golovinski, 2011).

Yeni kuşağı anlayabilmemiz ve etkili bir eğitim sağlayabilmemiz için bu kuşağın ihtiyacı olan değerleri tespit edebilmemiz gerekmektedir. Bu nedenle günümüz öğrencilerinin özelliklerinin neler olduğunu ve hangi davranışları sergilediklerini, önceliklerinin neler olduğunu bilmesi önem arz etmektedir (Şahin, 2009).

Pedro’ya (2006) göre günümüz öğrencilerinin sanal dünyada sosyal çevresi çok geniştir fakat fiziksel olarak yalnızdır. Bu öğrenciler; iletişim ve ilişkilerde çok sabırsız, dikkat süreleri kısa, zihinleri karışık, sürekli konudan konuya atlayabilen, dijital kaynakları yazılı kaynaklara tercih eden, öğrenirken grafik öğelerini metin öğelerine tercih eden ve eğitimden beklentileri yüksek olan bir kuşak olarak betimlenmektedir.

20. yüzyıldan 21. yüzyıla geçişte aktarılan ve değişen değerler eğitim politikalarımızın revizyonunu da zorunlu kılmaktadır. Bu yüzyılda bilgiyi bilen değil, kullanan, hayata geçiren bireyler ön plana çıkmıştır (Tutkun, 2010). Küreselleşme, çok dilli ve çok kültürlü olma, yaşam boyu eğitim, öğretme yerine öğrenme, öğrenen merkezli eğitim ve dijital araçların eğitimde aktif olarak kullanımı yeni yüzyılın olmazsa olmaz ihtiyaçlarıdır (Oktay, 2001).

21. yüzyılın çocukları; giyinmeleri, konuşmaları, hedefleri, öğrenme biçimleri ve yaşam tarzları bakımından geçmiş nesillerden önemli ölçüde farklılıklar göstermektedir. Bu durum nesiller arasında büyük kırılmalara ve kopmalara neden olmaktadır. Bu geri dönülmez dönüşüm, internet ve dijital teknolojilerin hızlı gelişimi ve dünyaya yayılması sonucunda ortaya çıkan sosyal bir dönüşümün belirtisidir (Prensky, 2001). Bu dönüşüm pek çok alanda değişimi ve revizyonu beraberinde getirmektedir. Bu dönüşüm sürecinde ortaya çıkan değerleri iyi yorumlamak ve gelecek için alınacak önlemleri bu değerler açısından gözden geçirmek gerekmektedir.

Teknolojideki baş döndürücü değişim ve dijital dönüşümün toplumsal değerlerde farklılaşmaya ve yaşam tarzlarında değişimlere neden olduğu bir gerçektir. Bu farklılaşma eğitime ve öğrencilere de yansımaktadır. Bu nedenle teknolojik gelişmelerin yeni kuşak üzerindeki etkilerinin incelenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı, dijital dönüşümün öğrencilerin değerleri üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Dijital çağda öğrencilerin özellikleri nelerdir?
- Teknolojik gelişmelerin öğrenci değerleri üzerindeki etkileri nelerdir?
- Dijital dönüşümün öğretmenlik rolleri üzerindeki etkileri nelerdir?
- Dijital dönüşüm eğitim-öğretimi nasıl etkilemektedir?

- Sosyal paylaşım platformlarının öğrencilerin değerleri üzerindeki etkileri nelerdir?
- Dijital dönüşüm ve gelecekteki risklere ilişkin milli ve manevi değerlerin korunması ve bu değerlerin öğrencilere kazandırılması için eğitimde neler yapılmalıdır?

Yöntem

Araştırmanın deseni

Bu çalışmada, dijital dönüşüm öğrencilerin değerleri üzerindeki etkisi durumunu incelemek amaçlandığı için çalışmanın amacına ulaşabilmesi için durum çalışması uygun görülmüştür. Durum çalışması nitel araştırmada çok kullanılan bir yaklaşımdır (Silverman, 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Durum çalışmasının en belirgin özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. 1980'li yıllardan itibaren eğitim araştırmalarında yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmış olan durum çalışmasında, bir duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır (Cohen, Manion ve Morrison, 2005; Merriam, 2013; Silverman, 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma grubu

Araştırmanın katılımcıları, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan tipik durum örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Bu örnekleme yönteminde esas olan sıra dışı olmayan, ortalama, tipik bir durumun seçilmesidir (Büyüköztürk vd., 2014). Araştırma kapsamında İstanbul ili, Anadolu yakasında bulunan ve özel okulda çalışan 14 ilköğretim ve ortaokul öğretmenleriyle görüşülmüştür. Katılımcı öğretmenlerin cinsiyet ve kıdem durumlarına göre dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcı öğretmenlerin cinsiyet ve kıdem durumlarına göre dağılımı

Cinsiyet	Mesleki Kıdem				Toplam
	5 yıldan az	5-12 yıl arası	13-20 yıl arası	20 yıldan çok	
Erkek	1	1	1	1	4
Kadın	4	3	3	-	10
Toplam	5	4	4	1	14

Veri toplama aracı ve verilerin toplanması

Yapılan araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanmadan önce literatür taraması yapılarak, bu konuda yapılmış olan çalışmalar incelenmiştir ve kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla uzman görüşü alındıktan sonra uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Öğretmenlere araştırmacıların hazırladığı sorular yöneltilmiş, katılımcı öğretmenlerin cevapları, araştırmacılar tarafından not alınmıştır. Yapılan görüşmelerde tutarlılığı sağlamak için görüşmeler araştırmacılar tarafından bizzat yüz yüze yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmada katılımcıların gizliliğini korumak amacıyla kişilere kod isimler verilmiş, yapılan görüşmelerde alınan notlar, görüşme sahiplerine okutularak onayları alınmıştır.

Verilerin çözümlenmesi

Bu araştırmada görüşmeler yoluyla elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilir: (1) Verilerin kodlanması, (2) Temaların bulunması, (3) Kodların ve temaların düzenlenmesi, (4) Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Yapılan görüşmelerde tespit edilen benzer kodlar temalar altında birleştirilmiştir. Görüşme formu ile elde edilen verilerin analizi işlemlerinde sorular A1, A2, A3, ... şeklinde kodlanmış, görüşüne başvuru katılımcı öğretmenler ise K1, K2, K3, ... şeklinde kodlama ve tanımlama tekniği kullanılmıştır.

Bulgular

Katılımcı öğretmenlerin, dijital dönüşümün öğrencilerin değerleri üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri; 7 tema ve 5 alt tema altında toplanmıştır. Bu tema ve alt temalar şunlardır:

1. Dijital çağın öğrencilerinin özellikleri
 - 1.1. Dijital çağın öğrencilerinin sosyal özellikleri
 - 1.2. Dijital çağın öğrencilerinin zihinsel özellikleri
 - 1.3. Dijital çağın öğrencilerinin kişilik özellikleri
2. Dijital dönüşümün öğrenci davranışlarına etkileri
 - 2.1. Dijital dönüşümün öğrenci davranışları olumlu etkileri
 - 2.2. Dijital dönüşümün öğrenci davranışları olumsuz etkileri
3. Dijital dönüşüm ve öğretmen rolleri
4. Dijital dönüşüm ve eğitim-öğretim
5. Değerlerin değişimi
6. Sosyal ağlar ve etkileri
7. Dijital dönüşümde eğitim politikası önerileri

Tema 1: Dijital çağın öğrencilerinin özellikleri

Dijital çağda öğrencilerin özellikleri; sosyal özellikler, zihinsel özellikler ve kişilik özellikleri olmak üzere üç alt tema altında toplanmıştır. Katılımcı öğretmenlere göre dijital çağda öğrencilerin sosyal özellikleriyle ilgili kodlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Dijital çağda öğrencilerin sosyal özellikleri

TEMA 1	KOD
1.1. Dijital öğrenci sosyal özellikleri	• Toplumsal normlara karşı olan
	• Topluma uymakta zorlanan
	• İletişim becerisi zayıf
	• İletişimlerinde rahat davranan
	• Ön planda olmak isteyen
	• Akran grupları içerisinde bulunmayı seven
	• Sosyal ilişkilerinde baskın
	• Özgüvenleri yüksek
	• Grup çalışmalarında isteksiz
	• Empati düzeyleri düşük
	• Ahlaki değerleri zayıf
	• Teknolojide yetkin olmayanlar iş birliğine daha yatkın
	• Yetişkinlere karşı nasıl davranması gerektiğini bilmeyen
	• Aile değerleri zayıf
	• Sorumluluk duyguları zayıf
	• Olumlu takdir ve onaylanma isteği içinde olan
	• Bireysel sporlara daha düşkün
	• Haklarının bilincinde olan
	• Anlatmak yerine eylemi tercih eden
	• Dış referanslı
• Paylaşımına kapalı ve sevgi yoksunu	

K1, dijital çağda öğrencilerinin sosyal özelliklerini şöyle ifade etmiştir:

“Bizim zamanımızda sokak oyunları çoğunlukta idi. Paylaşımçıydık, insanî ve beşerî ilişkiler daha ön plandaydı. Günümüz çocukları, oyun oynarken bile enaniyet, karşısındakini ezme, hiçe sayma gibi davranışlar sergileyebiliyorlar, karşısındakinin incinmesinden rahatsız olmuyor, önemsemiyorlar.”

K6, öğrencilerinin ailevi ilişkilerinde zayıflamalar gördüğünü, velilerin çocuklara yeteri kadar sorumluluk vermediğini, teknolojik bir kuşak olmalarının yanında iletişim becerilerinin daha az olduğunu şu cümlelerle ifade etmektedir.

“... Robotik kodlama dersinde çok başarılı olan bir öğrencim aynı başarıyı iletişim yönünden gerçekleştiriyor. Gözlemlerime göre teknolojik anlamda başarılı olan öğrencilerim iletişim anlamında çok zayıflar; teknolojik anlamda yetkin olmayanların ise iletişim becerileri çok yüksek ve işbirliğine daha yatkınlar. Ailede ortak yemek, akraba ziyareti gibi alışkanlıklar olmadığı için aile bağları zayıf, aile ile bağ kurmadıkları için kimse ile bağ kurmak istemiyorlar, sorumluluklarını ebeveynlerinin almasını istiyorlar, kendi özeli ile ilgili durumlarda sorumluluk alıyorlar (kıyafet alışverişi, gezme vb.) sadece.”

K2, dijital çağda öğrencilerin oynadıkları oyunların ve oyun kahramanlarının değiştiğini, buna paralel olarak davranışlarının da değiştiğini şu şekilde ifade etmiştir.

“Günümüz öğrencilerin oynadıkları oyunların biçimleri ve şekilleri değişti. Oyun kahramanları, okudukları kitaplardaki konular, kahramanlar farklılaştı. Mutantlar, mistik güçleri olan kahramanlar, canavarlar ve robotlar yer alıyor oyunlarında.”

Katılımcılara göre dijital çağda öğrencilerin zihinsel özellikleri ile ilgili kodlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Dijital çağda öğrencilerin zihinsel özellikleri

TEMA 1	KOD
1.2. Dijital öğrenci zihinsel özellikleri	• Dikkatleri çabuk dağılan
	• Odaklanma gücünü çeken
	• Problem çözme becerileri zayıf
	• Yaşlarının üstünde bilgiye sahipler
	• Bağlantı kurma ve yordama yapmada başarısız
	• Yorumlama becerileri zayıf
	• Motor becerileri gelişmemiş
	• Okuma becerisi zayıf
	• Yazma becerileri zayıf
	• Deyim ve atasözlerini anlamayan
	• Analiz ve sentez becerisi zayıf
	• Farklı bakış açılarına sahip
	• Bilgiye ulaşımında çaba sarfetmiyor, hazıra alışkın
	• Daha kolay öğrenen
	• Hızlı öğrenen ve daha zeki
	• Kelime dağarcıkları zayıf
	• Görsel öğrenmeye yatkın

K13, günümüz öğrencilerinin yorumlama ve analiz becerilerini şu şekilde açıklamıştır.

“... Yorumlama becerileri, okuma eksikliğine bağlı olarak daha zayıf. Dijital öğrenme kaynaklarıyla bilgi somut ve hızlı bir şekilde önlerine geliyor, bu da okuma alışkanlıklarını köreltiliyor, bilgiye ulaşmak için çaba ve enerji sarf etmiyorlar, hazıra alıyorlar.”

K9, aşırı korumacı ebeveyn tutumlarının öğrencilerin zihinsel gelişimi üzerindeki etkisini aşağıdaki gibi ifade etmiştir.

“Öğrenciler bilgiye rahatlıkla ulaşabildikleri için kolaycılığa alışıyor, aileler çocuklarının yerine düşünüp karar verdikleri için öğrenciler analiz ve sentez yapmada zayıf kalıyor. ‘Helikopter ebeveynler’ çocuklarının becerilerinin gelişiminde çok büyük engeller oluşturmakta. Aşırı kullanan çocuklar nedeniyle hırkasını giyemeyen, kendi yemeğini yiyemeyen öğrencilerle karşılaşyoruz.”

K8, önceki yıllara nazaran günümüz öğrencilerinin motor becerilerinin çok zayıfladığını, bu durumun da ailelerin çocuklarını çok kolladığı ve sorumluluk vermedikleri için olduğunu aşağıdaki cümlelerle ifade etmiştir:

“İlkokul öğrencisi kendi montunu giyemiyor, kolu ters döndüğünde öğretmeninden yardım istiyor, ebeveynler çocukları çok fazla koruduğu için çocukların motor becerilerinin gelişimi sekteye uğruyor. Merdiven çıkabilen öğrenci sayısı her geçen gün azalmakta, 1.ve 2. Sınıflar sürekli merdivenden düşüyor...”

Katılımcılara göre dijital çağda öğrencilerin kişilik özellikleriyle ilgili kodlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Dijital çağda öğrencilerin kişilik özellikleri

TEMA 1	KOD
1.3. Dijital öğrenci kişilik özellikleri	• Okumayı sevmeyen
	• Haz odaklı bir yaşam anlayışı
	• Hedefleri yok, anlık yaşayan
	• Sorgulayan, yalın bilgiden daha fazlasını bekleyen
	• Tarihe ilgileri az, bugüne odaklı
	• Acımasız
	• İnatçı
	• Hep haklı
	• Materyalist ve vefasız
	• Çabuk sıkılan
	• Doyumsuz ve maymun iştahlı
	• Benmerkezci, bencil
	• Çıkarıcı ve menfaatçi
	• Saygısız
	• Hırslı
	• Agresif, saldırgan
	• Popüler olma arzusu içinde olan
	• Düşünmeden hareket eden, sabırsız
	• Özgürlüğüne düşkün
	• Gelişmelere açık
	• Teknoloji aktif kullanan, sosyal ağları sıkı takip eden
	• Duygu yoksunu ve değerlere karşı soğuk
	• Küstah
	• Gamsız
	• Egoları çok yüksek
	• Eğlence odaklı
• Motivasyon kaynağı bilgisayar oyunu	
• Tembel	
• Bireysel sporlara önem veren	

K4, öğrencilerin adabı muaşeret kurallarını yeterince bilmemesine rağmen fazla özgüvenli ve rahat olduğunu belirtmiştir.

“Koridorda karşılaştığım öğrencim A. benim yol vermemi bekliyor, kapıyı çarpıyor, özür dilemiyor... Ben 12 yaşındayken onların özgüvenine sahip değildim. Öğrencilerim dışarıda doğum günü organize ediyor, kendi başına alışveriş yapıyor ve AVM’lerde arkadaşları ile buluşabiliyor.”

K6, günümüz öğrencilerinin her zaman kendi dediklerinin olmasını istediklerini, öğretmen tarafından istekleri sınırlandırıldığında ise öfke nöbetleri yaşadıklarını şu ifade etmiştir.

“Öğrencim Z. derste oynadığı oyuncağını derste oynayamazsın diye ikaz ettiğimde ve elinden aldığımda dersi terk ederek tepki gösterebiliyor. Bir başka derste öğrencim D.’ye ‘Elindeki kalem kutunu bırakabilir misin?’ dediğimde rahatlıkla ‘Hayır, bırakmayacağım’ diye cevap alabiliyorum. Bunlar birinci sınıf öğrencisi. Israr ettiğimde seni genel müdüre, müdüre ve müdür yardımcısına şikâyet edeceğini rahatlıkla söyleyebiliyor. Bu durumu veliye ilettiğimde velisi çocuğunun hakkını savunduğunu söyleyebiliyor...”

K5, günümüz öğrencisinin sorgulayarak öğrendiğini şu şekilde ifade etmiştir.

“Günümüz öğrencisi derste sürekli sorguluyor. Bizler sorgulayamazdık, baskı altında yetiştik, bizim dönemimizde öğretmen merkezli bir eğitim vardı. Bizler sorgulama yapamayan bir kuşak olduğumuz için öğretmenlerimizi dinlerdik.”

K10, günümüzde velilerin çocuklarının isteklerini koşulsuz yerine getirdiklerini bu yüzden öğrencilerin maymun iştahlı olduklarını şu şekilde dile getirmiştir.

“Günümüz çocukları bir ay baskete, ikinci ay piyanoya, üçüncü ay ise okçuluğa gidebiliyor. Veliler, çocuklarının isteklerinin peşinde koşuşturuyorlar. Çocuklarının her istediklerini koşulsuz sorgulamadan yapıyorlar. Anne, çocuğunun anlık mutluluğunun peşinde koşuyor.”

Tema 2: Dijital dönüşüm öğrenci davranışları üzerindeki etkileri

Dijital dönüşümün öğrenci davranışları üzerindeki etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri olumlu ve olumsuz etkiler olmak üzere iki alt tema altında toplanmıştır. Dijital dönüşümün öğrenci davranışları üzerindeki olumlu etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Dijital dönüşümün öğrenci davranışları üzerindeki olumlu etkileri

TEMA 2	KOD
2.1. Öğrenci davranışları olumlu etkileri	• Hızlı düşünme becerileri arttı
	• Ders anlatım videoları takip etme imkânı
	• Bilgiye rahatlıkla ulaşılabilir
	• Öğrenme kolaylaştı
	• Sanal ortamlarda aktifler
	• Aplikasyonlar zekâ gelişimine katkı sağladı
	• Kendi kendine öğrenebilme imkânı
	• Yaratıcılık arttı
	• Proje odaklı düşünme gelişti
	• Farklı ülke ve kültürlerle iletişim kolaylaştı
	• Hayal güçleri gelişti
	• İletişim kolaylaştı
	• Akran öğrenmesi efektif hale geldi
	• Sosyal medyada sosyalleşme imkânı
• Yabancı dili daha kolay öğrenme imkânı	

K8, teknolojik gelişimler sayesinde öğrencilerinin bilgiye daha rahat ulaşabildiğini belirtmiştir.

“... Teknolojik okur-yazarlığı yetkin olan bir ailenin çocuğu olan A. arkadaşının ‘Uçak nasıl uçar?’ sorusunu evde annesi ile beraber internetten araştırarak, ertesi gün ‘Uçak sürtünme kuvveti yardımıyla uçar’ cevabını 3. sınıf öğrencisi olarak teknolojiyi kullanarak verebiliyor.”

K12, sosyal medya aracılığıyla iletişimin çok kolay hale geldiğini, günümüz öğrencilerinin her yere kolaylıkla ulaşabildiğini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“... Artık öğrenciler istedikleri kişilere sosyal medya üzerinden rahatlıkla ulaşabiliyor. Kendi ilinin valisine Twitter’den ‘Doğum günümü kutlar mısınız?’ mesajı atan bir çocuğa, vali anında cevap verebiliyor, makam arabasını gönderip çocuğu alarak doğum günü kutlaması yapabiliyor... Aynı şekilde ‘O Ses Türkiye’ yarışmasında, köylerinde ‘O Ses Türkiye’yi canlandıran Diyarbakırlı çocuklar sosyal ağlarda paylaşımlarının sonucunda yarışmaya davet alabiliyor ve seslerini duyurabiliyorlar. Teknoloji sayesinde Türkiye, hatta dünya küçük bir köye döndü. Herkes her yere ulaşabiliyor ve hayallerini gerçekleştiriyor.”

Dijital dönüşümün öğrenci davranışları üzerindeki olumsuz etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Dijital dönüşümün öğrenci davranışları üzerindeki olumsuz etkileri

TEMA 2	KOD
2.2. Öğrenci davranışlarına olumsuz etkileri	• Sosyal medyadaki olumsuzluklar
	• Özenti tavrı ve davranış
	• Değerler değişti
	• İçerik kapanıklık
	• Yalnızlaşma
	• Teknoloji bağımlılığı
	• Telefon bağımlılığı
	• Oyun bağımlılığı
	• Sanal ortamlarda akran zorbalığı
	• Ölüm, yaralanma ve şiddet normalleşti
	• Mahremiyet duyguları zayıfladı
	• Sanal arkadaşlık
	• Göz kontaktları azaldı
	• Postur duruşlarda bozulma
	• Üretim becerileri düştü
	• Sabırsızlık
	• Düşünme yetkinlikleri azaldı
	• Bilgi kirliliği
• Aile, akraba, arkadaşlık ilişkileri zayıfladı	
• Dikkat dağınıklığı ve hiperaktivite arttı	
• Zaman yönetimini yapamıyorlar	

K5, öğrencilerinin birbirlerine sanal ortamlarda nasıl zarar verebildiklerini bir olayla dile getirmiştir:

“Öğrencim R. muhafazakâr bir ailenin mazbut bir kızı idi. Hoşlandığı erkek arkadaşına müstehcen bir resmini telefonundan göndermiş, erkek arkadaşı da başka bir erkek arkadaşına bu resmi göndermiş ve sonunda bu resim bir arkadaşlık sitesine yüklenerek kızı ve ailesinin zor durumda kalmasına ve bir aile dramı yaşanmasına neden

oldu. Öğrenciler ergenlik çağında çok acımasız olabiliyor ve sosyal ağlarda arkadaşını zor durumda bırakacağı resimleri rahatlıkla paylaşabiliyorlar”.

K10, bir öğrencisinin arkadaşına uyguladığı akran zorbalığını şu cümlelerle ifade etmiştir.

“Öğrencim Z. ’nin annesinden bir mesaj aldım. Kızına ait resim ve ismin olduğu bir facebook sayfasına eşinin arkadaşlarının rastladığını ve kızı hakkında çok rencide edici ifadelerin ve resimlerin olduğu bir hesaba rastlanıldığını söyledi; bu durumundan da kızının sınıfında bulunan iki erkek öğrencinin sorumlu olduğunu iddia etti. Bu kişi ve kişilerin derhal cezalandırılmasını istediğini, babasının bu kişileri mahkemeye vereceğini belirtti. Bu durum idareye iletilerek öğrencilerin ifadesi alındı. Öğrenciler ifadelerinde, bu kızı sevmedikleri ve gıcık oldukları için ona ders vermek amacıyla ‘fake’ hesap açtıklarını ve böyle bir şey yaptıklarını söylediler. Kendilerince bu kıza böyle bir ceza vermişler.”

K6, öğrencilerde görülen telefon ve internet bağımlılığı konusunu şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“Akıllı telefonları hayatlarının merkezinde, internetleri yok diye aile büyüklerine ziyaretleri kesen bir kuşakla karşı karşıyayız. Aile bağlarının zayıfladığı, teknolojik bağımlılığın sadece çocuklarda değil aile bireylerinin bütününde de görülen bir durum söz konusu. Aile birlikteliğini törpüleyen, erozyona uğramasına neden olan internet bağımlılığı toplumlara tehdit eden büyük bir sorun bence.”

K12, dijital dönüşümün öğrenci davranışları üzerindeki olumsuz etkilerini şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“Öğrencilerin mahremiyet duyguları zayıfladı. Öğrencim S. ‘Telefonda konuşamayacağım sözleri Whatsapp'ta daha rahat ifade edebiliyorum’ diyebiliyor. Sosyal ağlardaki takipçi sayıları özgüvenlerini artırıyor, beğenilmeye odaklı bir nesil. Sosyal ağlarda beğenilmeyi artırmak için her şeyi yapıyorlar, doğru ya da yanlış kavramları yok, normalde giyemeyeceği kıyafetleri ve veremeyeceği pozların fotoğraflarını çekip instagram da paylaşabiliyorlar. Öğrencilerin ahlaki değerleri teknoloji ile beraber erozyona uğradı, ‘fake’ isimlerle sayfalar açarak kendilerini farklı yansıtabiliyorlar, madem adım yazmıyor istediğim her şeyi yapabilirim anlayışı var.”

K14, günümüz öğrencilerinin telefonlarına aşırı bağlı olduklarını ve el konulduğunda aşırı öfkelenediklerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Öğrenciler teknolojiyi aktif kullanabiliyor. Teknolojik bir kuşak. Onlar için telefon bir organ gibi, dersimde telefonu çalan bir öğrencinin telefonuna el koydum ve idareye teslim ettim. Çocuk birkaç gün telefonundan uzaklaşmayı kabul edemiyor, öfke nöbetleri geçiriyor, yalvar yakar telefonunu istiyor...”

Tema 3: Dijital dönüşüm ve öğretmen rolleri

Dijital dönüşümün öğretmenlerin rolleri üzerindeki etkisine ilişkin katılımcı görüşleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Dijital dönüşümün öğretmenlerin rolleri üzerine etkisi

TEMA 3	KOD
Dijital dönüşüm ve öğretmen rolleri	<ul style="list-style-type: none"> • Klasik öğretmen imajı değişti • Alan yetkinliğinin yanında teknolojik yetkinlik gerekli • Öğretmen derslerde teknolojiyi aktif kullanmalı • Tek bilgi kaynağı öğretmen değil • Öğretmenin bilgelik rolü rafa kalktı • Öğretmen yol gösterici, öğrenci yolcu • Öğretim yöntemlerinin değişimi • Öğrenci merkezli eğitim • Öğretmen dijital okuryazar olmalı • Hizmet içi eğitimlerle sürekli kendini yenilemeli • Öğretmen kimliği değersizleşti • Ders hazırlığı yapmak çok önemli

K3, dijital dönüşümün öğretmen rolüne etkisini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Teknolojiyle beraber öğretmen rollerinde değişim oldu. Bilgi çok hızlı akıyor ve çabuk değişiyor. Hızlı değişen dünyanın parçası olan bizlerin öğrenciler için önder ve örnek modeller olmamız gerekirken, bu değişime ayak uyduramazsak öğrencilerin güvenini kaybederiz. Güven duygusunu kaybeden öğrenciler, öğretmeni, okulu, eğitimi öğretimi sorgular duruma geçecektir. Artık bilgi aktarma rolü değiştiğine göre öğretmenlerin; bilgiye nasıl ulaşılacağını göstermeye çalışması gerek. Çocukların kapasitelerine, öğrenme hızlarına göre çalışmalar sürdüren, farklı alternatifler sunabilen, öğrencilerin itirazlarını dinleyip çözüm önerileri ortaya koyabilen, öğrencileri öncelikle birer birey olarak kabul eden öğretmenler olması gerek.”

K10, günümüz öğrencisinin öğretmene bakış açısını şu cümlelerle ifade etmiştir.

“Eskiden benim öğretmenim her şeyi bilirdi denilirdi. Şimdi ise öğrenci ‘Ben biliyorum o öyle değil, siz yanlış biliyorsunuz’ söylemleri ile karşımıza geliyor. Bu sebeple öğretmenin çok araştırıp, okuması ve kendini geliştirmesi gerekiyor.”

K12, velilerin yaklaşımıyla çok zorlandıklarını, velilerin çocuklarının sadece akademik başarılarıyla ilgilendiklerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Bireyci ve hazcı bir kuşak ve çocuğunu çok önemseyen ebeveynlerle karşı karşıyayız. Çocuğun eğitim-öğretim hayatını sadece dersler olarak gören, LGS'de de başarılı olsun yeter, diyen anne-babalar çocuklarının eğitimiyle yeteri kadar ilgilenmiyorlar. Öğretmenlere bu noktada çok önemli görevler düşmekte ve öğretmenler değerler eğitimini örtük bir şekilde derslerine yedirmek zorundalar. ‘Dinleyin çocuklar’ gibi vaaz ve nasihat tarzında anlatımlar çocukların ilgisini çekmiyor. Öğretmenler artık yönlendirici olmak durumunda. Öğrencilerin daha aktif olduğu, orkestra sınıfları oluşturulmalı, öğretmenlerin ise orkestraları yöneten şefleri pozisyonunda olmaları gerek.”

Tema 4: Dijital dönüşüm ve eğitim-öğretim

Dijital dönüşümün eğitim-öğretim boyutu üzerindeki etkilerine ilişkin katılımcı görüşleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Dijital dönüşümün eğitim-öğretim üzerindeki etkileri

TEMA 4	KOD
Dijital dönüşümün eğitim-öğretim etkileri	<ul style="list-style-type: none"> • Ders materyallerinde çeşitlilik • Sosyal ağlarda bilgi paylaşımı • Dijital platformlar yardımıyla derslerin evden takibi • Öğrenme hızı arttı • Bilgiye ulaşım kolaylaştı • Görsel materyaller ön plana geçti • Yeni dersler (kodlama) sayesinde öğrencinin yaratıcılığı arttı • Teknoloji ile daha verimli ders işleniyor • Teknoloji zaman tasarrufu sağlıyor • Öğrenci, öğretmenin bilgisini sorguluyor

K13, dijital dönüşümün eğitim-öğretim boyutuna etkisini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“... Ev ortamında derste anlamadığı ya da kaçırdığı durumlarda dersi dijital platformlardan öğrenebilme imkânı doğdu. Öğretmenler arasında sosyal ağlarda daha rahat iletişim kurabilmekte, bilginin transferi ve paylaşımı hızlı ve kolaylıkla olabilmekte.”

K2, teknolojik cihazların eğitim-öğretimde bilgiyi aktarmakta ve kavratmakta olumlu etkileri olduğunu şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Bu öğrenciler teknolojinin içine doğdular. Öğrenme stilleri çok değişti. Hepsi görsel öğrenmeyle öğreniyorlar, dolayısıyla dijital platform ve teknolojik aletlerden yaygın olarak faydalanıyoruz. Öğrencilerin beklentileri daha önceki yıllara göre çok değişti. Teknolojiyi kullanma geçmişi göre daha yaygın. Çocukların dikkatini ve ilgilerini çekme noktasında öğretmenin önemli bir kaynağı oldu. Smart board bozulduğunda dersi nasıl aktaracağım diye kara kara düşünüyorum, internet kesildiğinde ne yapacağımı bilemiyorum.”

Tema 5: Öğrenci değerlerinin değişimi

Dijital dönüşümün öğrenci değerlerinin değişimine etkilerine ilişkin katılımcı görüşleri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Öğrenci değerlerindeki değişim

TEMA 5	KOD
Öğrenci değerlerindeki değişim	• Değer önceliklerinin değişimi
	• Değerlerin küreselleşmesi
	• Mahremiyet algısının değişimi
	• Adabı muaşeret kurallarının kabul görmemesi
	• Ayıp ve yasak algılarının değişimi
	• Kültür, örf ve adetlerin erozyona uğraması
	• Argo ve küfür sözleri normalleşti
	• Anne, baba ve büyüklere saygı azaldı
	• Sorumluluk bilincinin azalması
	• Saygı anlayışının değişimi
	• Doğruluk ve dürüstlük kavramları değişti
	• Merhamet duygularının azalması
	• Özgür ve dilediğini istediği anda yapan kuşak
	• Teknolojik aletler hayatlarının merkezinde
	• Görünür olmak isteyen bir kuşak
	• Youtuber'lara özenme ve onlara benzemeye çalışma
	• Kural tanımaz bir kuşak
	• Umursamaz, boş veren, lakayt kalan öğrenciler

K3, teknolojik gelişmelerle beraber iletişimin çok kolay olması nedeniyle, öğrencilerinin dünyadaki pek çok yabancı öğrenciyle iletişim halinde olduğunu ve bunun sonucunda değerlerin birbirine benzediğini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Dünya ile sürekli iletişim halinde olunması değerlerin küreselleşmesine neden oldu. Benim öğrencim Amerika’daki öğrenciyle aynı filmi ve diziyi izliyor, aynı sanatçıları takip ediyor, aynı müziği dinliyor, aynı ayakkabıyı ve kıyafetleri giyiyor. Kısacası diğer ülkelerdeki ergenlerin gösterdiği öncelikleri, benim öğrencim de aynı davranış şekillerini gösteriyor. Bu da ülkelerin kendilerine özgü kültürel değerlerinin yok olmasına neden oluyor.”

K3’ün görüşlerine benzer olarak K5, dijital dönüşüme bağlı olarak kültürlerarası farklılıkların azaldığını ifade etmiştir:

“Amerika'dan gelen öğrencim A. Türkiye'ye geldiğinde çok şaşırıldığını, buradakilerin Amerika'daki çocuklardan farklı olmadığını şaşırarak gördüğünü söylemişti. Teknolojik değişimlerle beraber kültürlerarası farklılıklar azaldı, kültürler birbirine benzedi, globalleşen dünyada öğrenciler artık benzer davranışlar gösteriyor.”

K12, günümüz öğrencilerinin değerlerindeki değişimi şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Masamın üzerindeki bir eşyayı öğrencim rahatlıkla kullanabiliyor, ayıp ve mahremiyet kavramları boyut değiştirdi. Öğrenci rahatlıkla uygunsuz resimlerini cep telefonundan paylaşabiliyor. Örneğin üstü açık erkek resmi paylaşmak eskiden ayıptı şimdi ise normal karşılanıyor.”

K9, günümüzde artık bazı değerlerin yok olmaya yüz tuttuğunu ve önceki yıllarda çok normal olan davranışların günümüzde çok abartıldığını, çünkü artık bu eski davranışlara nadiren rastlandığını ifade ederek yakın zamanda izlediği bir televizyon haberinden örnek vermiştir:

“... Günümüzde yapılan yardımlar çok abartılıyor, örneğin Şanlıurfa’da bir çocuk engelli bir arkadaşının ayakkabısını bağlıyor ve öğretmeni sosyal ağlarda paylaşıyor, yani bu durum o kadar abartılıyor ki ülke gündemini meşgul edebiliyor.”

K8, önceki yıllardan farklı olarak eskiden ayıp sayılan davranışların günümüzde normal sayıldığını şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Öğrenci, herkes tarafından imrenilecek yiyecekleri arkadaşının yanında rahatlıkla yiyebiliyor, uyarıldığında ‘Ne yapayım canım istedi’ diye kendini savunabiliyor. Haz odaklı ve bencil bir kuşak, paylaşımcı değil. Silgiyi, kalemi, yiyeceği ve defterindeki yazıyı bile paylaşmıyor. ‘Defterime bakmasını istemiyorum’ diyor. Beş sene önce arkadaşının defterinden yardım almasından hoşlanan bir kuşak vardı, gururlanırdı, şimdi ise izin vermiyor.”

K14, öğrencilerin değerlerindeki değişimin temelinde anne-baba tutumları olduğunu vurgularken bu durumu şu şekilde açıklamıştır.

“Günümüzde aileler çocuklarına yönelik farklı davranış modelleri sergiliyorlar. Anne karnından başlayan bu serüven doğum sonrasında da devam ettiği için çocuklarını çok önemsiyorlar. Çocuklarını merkeze koyan, sürekli onların sözünü dinleyen bir veli profili var günümüzde.”

Tema 6: Sosyal ağ ve etkileri

Sosyal paylaşım platformlarının öğrencilerin değerleri üzerindeki etkisine ilişkin katılımcı görüşleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Sosyal paylaşım platformlarının öğrenci değerleri üzerine etkileri

TEMA 6	KOD
Sosyal ağların öğrenci değerlerine etkileri	• Sanal kimlik, takma isim
	• Siber zorbalık
	• “Like (Beğenilme)” sayısı peşindeler
	• Onaylanma isteği
	• Özenti davranışlar
	• Erken yaşta cinsel bilgilere ulaşma
	• Gerçeklik algısı ile sanal algı karmaşası
	• Yaşına uygun olmayan davranışlar
	• Ruhsal durumlarda sıkıntılar
	• Narsizm
	• Cinsel kimlik bunalımı
	• Tüketim odaklı bir yaşam
	• Sosyalleşememe
	• Sosyal ağlardaki kontrolsüzlük
• Öğrencilerin zararlı içeriklere maruz kalması	

K9, sosyal ağlardaki “like (beğenilme)” sayılarına göre öğrencilerin popülaritesinin arttığını ve takip ettikleri blog yazarlarından çok olumsuz etkilendiklerini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Her gün instagramda ‘story’ paylaşmazsam mutlu olamıyorum diyen öğrencim var. Sosyalleşemeyen, konuşmayı sevmeyen ve doyumsuz bir nesil. Sadece ‘like’ sayısı üzerinden arkadaşları tarafından kabul görüp, görmediği kanısında olanlar mevcut. Özellikle bazı sosyal medya fenomenleri bu algıları destekliyor.”

K10, öğrencilerin normal yaşantılarında sergilemeyecekleri davranışları sosyal paylaşım platformlarında sergilediklerini şu cümlelerle ifade etmiştir.

“Toplumsal değerlere ve kendi aile normlarına uygun olmayan paylaşımları sosyal ağlardan yapabiliyorlar. Öğrencim muhafazakâr bir aileye mensup olmasına rağmen erkek arkadaşına sosyal medyadan iç çamaşırılı fotoğraflarını rahatlıkla

gönderebiliyor. Bu durum, bir başka kişinin bu fotoğraflara erişip bunları 'Instagram'dan paylaşarak akran zorbalığı yapması sonucunda fark ediliyor ve olay adli makamlara yansıyor..."

K12, internet üzerinden oyun oynanan ve sohbet edilen sitelerdeki tehlikeleri şu cümlelerle ifade etmiştir.

"... Öğrencim Y. oyun sitelerinde tanıştığı kişilerin yönlendirmeleriyle o kişilere para transferi yaparak oyun oynamaya devam ediyor. Anne ve babası, çocuğun 2018 Şubatından bu yana 3000 TL'ye yakın para harcadığını dededen, amcadan ve hatta evdeki hizmetçi kadından cep telefon numaraları aracılığıyla para transferi yaptığını ve çaresiz kaldıklarını belirttiler. Psikolojik yardım aldıklarını çocuğa bağımlılık tedavisi uygulandığını ve yardım istediklerini belirtti."

K8, öğrencilerin yaşının üstündeki bilgilere internet yardımıyla çok rahat ulaşabildikleri şu şekilde açıklamıştır:

"... Evde çocuğunun internet kullanımıyla ilgilenmeyen bir ebeveynin çocuğu bilgisayar oynarken ilgisini çeken reklamlara ve müstehcen sitelerine girerek erken yaşta öğrenmemesi gereken bilgilere ulaşabiliyor. Böylece arkadaşları ile yaşına uygun olmayan cinsellikle ilgili konuşmalar gerçekleştirebiliyor..."

Tema 7: Dijital çağda eğitim politikası önerileri

Katılımcıların dijital çağda değerlerin korunması için eğitim politikası önerileri Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Değerleri korumak için eğitim politikası önerileri

TEMA 7	KOD
Değerleri korumak için eğitim politikası önerileri	• Aile seminerleri düzenlenmeli
	• Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi
	• İlkokuldaki serbest etkinlik derslerinde değerler eğitimi programı uygulanmalı
	• Adabı muaşeret derslerinin konulması
	• Eğitim fakültelerinde değerlerin aktarımı ile ilgili derslerin verilmesi
	• Ders yükünün azaltılması
	• Resim, müzik ve beden eğitimi gibi beceri gerektiren derslerin ders saatinin artırılması
	• Öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirecek seçmeli dersler olmalı
	• Yardım kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile ortak çalışmalar yapılmalı
	• Sosyal sorumluluk çalışmalarına ağırlık verilmeli
	• Değerler eğitimi öğretmenin vicdanına bırakılmamalı
	• Kültürel değerler oyunlar yoluyla aktarılmalı
	• Örtük programlarla bütün zümrelerde değerler ortak bir planla işlenmeli
	• Değerlerin kavratılması anlatım yöntemiyle değil, eylemlerle olmalı
	• Ders kapsamı içinde huzurevleri, hayvan barınakları gibi yerlere geziler düzenlemeli
• Öğrenciler okulda öğrendiklerini günlük hayatlarında kullanabilmeli	
• Değerlerin kazandırılmasında ailelerin de etkinliklere katılımı sağlanmalı	

K6, değerler eğitiminin bütün zümreler tarafından ortak bir dille aktarılması gerektiğini yaşadığı bir olayla şu şekilde ifade etmiştir:

"Değerler eğitimi bütün zümreler tarafından ortak bir anlayış ve programla verilmeli bence. Sadece din ve sosyal bilgiler öğretmenin görevi olmamalı bu. Yaşadığım"

bir olayı paylaşmak istiyorum: 5-A sınıfına dersime giderken yardım kumbarasını sınıfa getirdim, derste konumuzla alakalı konuşurken konu yardıma geldi. Yardımlaşmanın sadece din öğretmeninin görevi olmadığını fen öğretmenlerinin de hayır işlerinde var olduğunu gören öğrenciler büyük bir şaşkınlık ve mutluluk yaşadı. Bunu tarif etmekte zorlanıyorum.”

K3, öğrencilere değerlerin aktarılmasında gezilerin çok etkili olduğunu okul aile birliği ile ortaklaşa organize edilen yaşlı bakım merkezine yapılan bir gezide öğrencilerinin çok etkilendiğini şu şekilde ifade etmiştir.

“Okulumuzun okul aile birliği ile ortaklaşa organize ettiği bir gezide öğrencilerimizin yaşlılarla olan etkileşimini hayretler içerisinde izledim. Okulda yaramazlığı ve kavgacı tavrıyla öne çıkan bir öğrencimin yaşlı kişilere müşvik tavrı ve gezi esnasında öğrencilerimin yüzlerindeki ifadesini gördüm ve bu gezinin amacına ulaştığı düşündüm. Gezi sonrası öğrencilerimin yaşlılara olan bakışının değiştiğini ve empati duygularının perçinlendiğini sevinerek gördüm. Öğretmenlik mesleğimde saatler boyu anlattığımız dersin 40 dakikalık bir geziyle ne kadar kolay bir şekilde aktarımının sağlandığını yaşayarak şahit oldum.”

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, dijital dönüşümün öğrencilerin değerleri üzerindeki etkisi öğretmen görüşleri üzerinden incelenmiştir. Katılımcı öğretmenlerin, dijital dönüşümün öğrencilerin değerleri üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri; 7 tema ve 5 alt tema altında toplanmıştır.

Katılımcı öğretmen görüşlerine göre dijital çağın öğrencilerinin sosyal açıdan daha çok sanal ortamda iletişim kurmayı tercih eden ve online bilgisayar oyunları yoluyla sosyalleşebilen bireylerden oluştuğu söylenebilir. Ardıç ve Altun (2017) yaptıkları araştırmada, dijital çağın öğrencilerinin, önceki kuşaklardan farklı değer, tutum, beceri ve ilgi alanları olduğunu tespit etmiştir. Pedro (2006), yeni binyılın öğrencilerini *“iletişimde ve ilişkilerde sabırsız, anında dönüt isteyen, oyun merkezli yaşayan, dijital olarak sosyal çevresi gelişmiş”* olma özellikleriyle betimlemiştir (akt. Şahin, 2009).

Katılımcı öğretmenler; dijital çağın öğrencilerini zihinsel açıdan bağlantı kurma ve yordamada başarısız, odaklanma güclüğü çeken, motor becerileri gelişmemiş, deyim ve atasözlerini anlayamayan, görsel öğrenmeye yatkın ve analiz-sentez becerisi zayıf bireyler olduklarını ifade etmişlerdir. Pedro (2006), yeni binyılın öğrencilerinin *“dijital araçların dilini keşfederek, yaparak, yaşayarak öğrenen, çoklu işlemler yapabilen, dikkat süreleri kısa, zihni sürekli konudan konuya atlayan, fantezi dünyası gelişmiş, grafik öğeleri metin öğelere tercih eden, dijital araçları kağıda basılı araçlara tercih eden”* öğrenciler olduğuna dikkat çekmiştir. Ardıç ve Altun (2017) tarafından yapılan bir araştırmada dijital çağın öğrencilerinin odaklanma problemleri yaşadıklarını, Bilgiç, Duman ve Seferoğlu (2011) dijital yerlilerin bilgiye hızlı ulaşmak istediklerini, makaleyi baştan sona okumak yerine rasgele (kapsül şeklinde) okumayı tercih ettiklerini, metin yerine grafiği tercih ettiklerini, keşfederek öğrenmeyi tercih ettiklerini ve aynı anda pek çok şeyi yapmak istediklerini belirtmişlerdir.

Vogel (2015), 2000 yılından sonra doğan Z kuşağının; *“materyalist, hırslı, amaç odaklı, daha az sadık ve esneklikten hoşlanan”* bireylerden oluştuğuna vurgu yapmıştır. Katılımcı öğretmenler; kişilik özellikleri açısından dijital çağın öğrencilerinin; fazla özgüvenli, anlık yaşayan, bugüne odaklı, inatçı, vefasız, materyalist, çabuk sıkılan, bencil olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılar öğrencilerin istedikleri olmadığında agresif ve saldırgan davranışlar gösterebildiklerini ifade etmişlerdir. İli (2013) tarafından yapılan bir araştırmada sosyal medyada şiddet içeren oyun, haber ve videoların öğrenciler için kötü örnek olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada şiddet

İçerikli yayınların tüketilmesinin çocuklarda bir çeşit şiddete karşı duyarsızlaşma yaratabileceği sonucuna varılmıştır.

Katılımcı öğretmenler dijital dönüşümün olumlu etkileri olarak öğrencilerin teknoloji sayesinde anlamadıkları konuları ders anlatım videolarından takip edebildiklerini, bilgiye rahatlıkla ulaşabildiklerini, oynadıkları oyunların öğrencilerin küçük motor kaslarının gelişimini sağladığını ve hızlı düşünme becerilerini geliştirdiğini, teknoloji yardımıyla kendi kendilerine öğrenme becerilerinin arttığını ifade etmişlerdir. Teknolojinin içine doğan bu kuşağın öğrenme stillerinin de önceki kuşağa göre farklılaştığı yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular arasındadır. Ayrıca katılımcı öğretmenler, teknolojik gelişmelerle beraber dijital çağın öğrencilerinin öğrenme hızının arttığı, önceki kuşağa göre daha hızlı öğrendiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar, günümüzde ders kullanım materyallerindeki çeşitliliğin dersleri daha zevkli hale getirdiğini, öğrencilerin görsel ve dijital materyaller yardımıyla daha kolay öğrendiği ve zaman tasarrufu sağlandığını dile getirmiştir. Ateş (2010), İnel, Evrekli ve Balım (2011) tarafından yapılan araştırmalarda teknolojinin derslerde kullanımının derse olumlu etki yaptığını belirlemişlerdir. Güven ve Sülün (2012), Oktay ve Çakır (2013) ise yaptıkları çalışmada akademik başarı ve öğrenmede kalıcılık noktasında bilişim teknolojilerinin olumlu etkileri olduğunu tespit etmiştir.

Bu araştırmada katılımcı öğretmenler, günümüz öğrencilerinin internet aracılığıyla dünyanın her bölgesindeki kişilerle rahat iletişim kurabildikleri, farklı kültürlerle çok fazla iletişim halinde olduklarını belirtmişlerdir. Bu koşullar, olumlu sonuçları olduğu kadar olumsuz sonuçları da beraberinde getirmektedir. Özellikle milli ve manevi değerleri tam yerleşmeyen öğrencilerin kültür erozyonuna maruz kalmalarının söz konusu olduğu söylenebilir. Ayrıca katılımcı öğretmenler, bilgisayar başında çok fazla zaman harcayan günümüz öğrencilerinin internetten takip ettikleri youtuber'lardan, sosyal medya ve video paylaşım sitelerinden olumsuz bir şekilde etkilenerek özentili tavır, davranış ve konuşma biçimlerine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Yıldız (2012) tarafından yapılan bir araştırmada, sosyal paylaşım sitelerinin dijital yerlilerin bilgi edinme ve mahremiyet anlayışına etkisi incelenmiş ve sosyal medyanın günümüz öğrencilerinin alışkanlıkları ve yaşam tarzlarına ilişkin olumsuz etkileri olduğuna dikkat çekilmiştir.

Dijital dönüşümün hızlı olması yeni kuşağın çok küçük yaşlarda teknolojik aletlerle tanışmasına ve hayatlarının merkezine oturmasına neden olmuştur (Prensky, 2001). Katılımcılar, günümüzde öğrencilerin bilgisayar ve oyun bağımlısı olma tehlikesiyle karşı karşıya olduklarını ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin eskiye nazaran daha az kitap okudukları, zamanı planlama noktasında başarısız oldukları, bilgisayara ve televizyona çok fazla zaman ayırdıkları ulaşılan bulgular arasındadır. Aksaçlıoğlu ve Yılmaz (2007), öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi konulu araştırmasında, çocukların televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıklarını olumsuz etkilediğini, öğrencilerin bilgisayar kullanma ve televizyon izleme sıklığının okuma oranıyla ters bir ilişki içerisinde olduğunu belirlemiştir.

Katılımcılar; öğrencilerin ayıp ve mahremiyet algılarının değiştiğini, küfür ve argo sözlerin öğrenciler arasında yaygınlaştığını ve normalleştğini, doğruluk ve dürüstlük kavramlarının farklılaştığı ve ahlaki değerlerin değiştiğini ifade etmişlerdir. Yıldız'ın (2012) yaptığı araştırmada, yeni kuşağın facebook ve twitter gibi sosyal paylaşım sitelerinde özel ve mahrem görüntülerini rahat bir şekilde paylaşabildiklerini eski kuşağa göre farklı mahremiyet algılarının bulunduğu tespit edilmiştir.

Teknolojideki hızlı değişim, teknolojik aletlerin ve internetin öğrencilerin hayatlarında çokça yer edinmesi, bilgiye ulaşımını kolaylaştırmıştır. Bu durum klasik öğretmen imajının değişmesine, alan yetkinliğinin yanında teknolojik yetkinliğinin daha önemli hale gelmesine neden olmuştur. Günümüzde öğretmenlerin artık bilgi aktarma rolü yerine bilgiye ulaşmada rehberlik yapmaları gerektiği ve öğretmenin bilgeliğin rolünün rafa kalktığı söylenebilir (Jan, 2017). Katılımcı

öğretmenlere göre öğretmen ve öğrenci rollerinin değiştiği, tek bilgi kaynağının öğretmen olmaması, bilgiye öğrencinin kolaylıkla ulaşması öğrencilerin öğretmenin sürekli bilgisini sorgulamasına neden olmuştur. Katılımcılar, öğretmenlerin derslerde teknolojiyi aktif olarak kullanmalarının zorunlu hale geldiğine dikkat çekmiştir. Akpınar ve Aydın (2010), eğitimde değişim ve öğretmenlerin değişim algıları konulu araştırmalarında öğretmenlerin değişen rollerinin farkında olduklarını, öğrenci merkezli, çağdaş öğretim stratejilerine ve tekniklerine sahip olmaları gerektiğini ortaya koymuşlardır. Bilgiç, Duman ve Seferoğlu (2011) dijital yerlilerin özellikleri ve çevrim içi ortamların tasarlanmasındaki etkileri konulu araştırmalarında, eğitim uygulamalarında öğretmenlerin yeni yaklaşımlara yer vermeleri gerektiğini bildirmiştir.

Katılımcı öğretmenlere göre günümüz öğrencilerinin zaman planlaması yapamaması, telefon ve oyunlara çok zaman harcamasına, derslere gereken zaman bulamamasına neden olmaktadır. Prensky (2001), dijital yerliler olarak tanımladığı bugünün öğrencisinin çevrim içi sosyal ağlarda, bilgisayar oyunlarında, anlık mesajlaşmalarda aktif olduklarını ve cep telefonlarının hayatlarının odak noktasında olduğunu belirtmiştir. Özgan, Arslan ve Kara (2014) popüler kültürün, toplumsal ve ahlaki sorunlara neden olduğunu, saldırgan davranışları artırdığını, olumsuz rol model olma ve derse ilgisizlik gibi olumsuz etkilerinin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada katılımcılar, günümüzde öğrencilerde anne, baba ve büyüklere saygının azaldığını, saygı anlayışının değişim gösterdiğini belirtmişlerdir. Artık öğrenciler arasında adabı muaşeret kurallarının kabul görmemesi, kültür, örf ve adetlerin erozyona uğraması, değer önceliklerinin değişimi günümüz öğrencilerinde sıklıkla görülen davranış şekilleri olarak katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Bu konuda K3'ün internetin yaygın kullanımına bağlı olarak öğrencilerin değerlerinin küreselleştiğini ve milli değerlerin yok olmaya başladığını söylemesi dikkat çekicidir. Yiğittir ve Adem (2010), altıncı sınıf öğrencileriyle yaptıkları çalışmada öğrencilerin milli değerleri çok az vurguladıklarını belirlemiştir. Alp'in (2017) ortaokul öğrencilerinin bireysel değerleri ile okul kültürüne ilişkin algılarının incelenmesi konulu araştırmasında, günümüz öğrencilerinin geleneksellik değerinin değer sıralanmasında çok gerilerde olduğu tespit edilmiştir.

Dijital medya platformlarından takip edilen diziler ve sosyal paylaşım platformlarının olumsuz etkileri dijital çağın öğrencilerinin değerleri üzerinde büyük erozyona neden olmaktadır. Katılımcı öğretmenlere göre öğrencilerin internetten takip ettikleri diziler ve sosyal medya fenomenleri nedeniyle birçoğunun özentili tutum ve davranışlar içerisinde buldukları, erken yaşta cinsel bilgilere ulaştıkları ve cinsel kimlik karmaşası yaşadıkları belirtilmiştir. Bu durumun öğrencilerin ruhsal durumlarında sıkıntılar, anksiyete, narsizm ve yaşa uygun olmayan davranışlar şeklinde davranış bozukluklarına neden olduğu vurgulanmıştır. Özgan, Arslan ve Kara (2014) tarafından yapılan bir araştırmada popüler kültürün öğrenci davranışları üzerinde algılanan etkileri incelenmiş ve bu araştırmada görsel medyada yer alan programların, dizi ve film kahramanlarının öğrencilerin alışkanlık ve değer yargılarında önemli değişikliklere neden olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada öğrencilerin kimlik karmaşası yaşaması, toplumsal ve ahlaki sorunlar, zaman israfı, yabancı kültür özentisi olma günümüz öğrencilerin karşı karşıya kaldığı problemler olarak ifade edilmiştir.

Katılımcı öğretmenler, günümüz öğrencilerinin sanal ortamda sanal kimlikleri olduğu ve arkadaşları arasında popülerliğini sosyal ağlardaki "beğenilme (like)" sayısı ile belirlendiğini ifade etmiştir. Balkaya Çetin ve Ceyhan (2014) tarafından yapılan bir araştırmada öğrencilerin internette başka birisiymiş gibi davranarak kimlik denemesi yaptıkları tespit edilmiştir. Özgan, Arslan ve Kara (2014) tarafından yapılan bir araştırmada öğrenciler arasında anlık durum paylaşım sitelerinin yoğun olarak kullanıldığı ve akran öğrenmesinin bu kuşakta daha yaygın olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Eşgi (2013), dijital yerli çocukların ve dijital göçmen ebeveynlerinin internet bağımlılığına ilişkin algılarının karşılaştırıldığı çalışmasında dijital yerli öğrencilerin çoğunluğunun kendilerini ortalama

bir internet kullanıcısı olarak görünürken yetişkinlerin ise çocukların internet kullanımında bağımlılık derecesinde sorunlar yaşadığını belirtmiştir.

Çakmak (2012) tarafından yapılan bir araştırmaya göre çok yoğun olarak kullanılan ve popülaritesi her geçen gün artan sosyal medya, sunduğu bu yeni iletişim biçimiyle bireylerin bilgiye ulaşma, haberleşme, eğlenme, kendini ifade etme ve sosyalleşme biçimlerini, kimlik oluşumlarını, yaşam tarzlarını ve değerlerini etkilemektedir. Katılımcı öğretmenler, dijital dönüşümün gerçekleştiği günümüzde öğrencilerin değerlerindeki değişimin olumlu yöne çevrilebilmesi için değer aktarımında örtük programlar aracılığıyla bütün zümrelerin katılımıyla değerler eğitimi programlarının uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, değerler eğitiminin anlatım yöntemiyle değil, eyleme dönük ve uygulamalı olması gerektiğini belirterek oyunlar, gezi ve projelerle zenginleştirilmesinin önemine vurgu yapmıştır.

Katılımcı öğretmenler, yeni kuşakta toplumsal kurallara bakışın değiştiğini ve bunda onları çok fazla kollayan anne-babalarının da etkisi olduğunu belirtmiştir. Bu bulgu doğrultusunda öğrencilere ve velilere yönelik güvenli internet kullanımı, teknoloji ve oyun bağımlılığı ile ilgili seminerler verilmesi önerilebilir. Bununla birlikte öğrencilere adabı muâşeret dersleri eğitim programları içerisine alınabilir. Sosyal sorumluluk çalışmalarının öğrencilere değer aktarımında oldukça etkili olduğu dikkate alındığında huzurevleri ve hayvan barınakları gibi yerlere gezilerin yapılması sağlanabilir. Bu konuda çeşitli yardım kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile ortak çalışmalar yapılabilir. Öğretmenlere yeni kuşağın özellikleri ve değerler eğitimi konusunda hizmet içi eğitimler verilebilir. Özellikle resim, müzik ve beden eğitimi gibi beceri gerektiren derslerin ders saatinin artırılarak, değerlerin bu dersler üzerinden kavratılması ve özümsetilmesi sağlanabilir.

Kaynakça

- Akpınar, B., & Aydın, K. (2010). Eğitimde değişim ve öğretmenlerin değişim algıları. *Eğitim ve Bilim*, 32(144), 71-80.
- Aksaçlıoğlu, A. G., & Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(1), 3-28.
- Alp, İ. (2017). "Ortaokul öğrencilerinin bireysel değerleri ile okul kültürüne ilişkin algılarının incelenmesi". (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ardıç, E., & Altun, A. (2017). Dijital çağın öğreneni. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi (IJONASS)*, 1(1), 12-30.
- Ateş, M. (2010). Ortaöğretim coğrafya derslerinde akıllı tahta kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 22, 409-427.
- Aydın, İ. (2012). *Alternatif okullar*. Pegem Yayıncılık.
- Bilgiç, H. G., Duman, D., & Seferoğlu, S. S. (2011). Dijital yerlilerin özellikleri ve çevrim içi ortamların tasarlanmasındaki etkileri. *Akademik Bilişim*, 2(4), 1-7.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (18. Baskı). Pegem Akademi.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 33-41.
- Çakmak, B. (2012). "Yeni iletişim ortamlarının sosyalleşme üzerindeki etkileri". (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi.

- Çötök, N. (2006). “*Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişte eğitim olgusu*”. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Doğan, İ. (1995). *Sosyoloji*. Sistem Yayınları.
- Drucker, P. (2000). *Yeni gerçekler*. (7. Baskı), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ergüneş, Y. (2009). Eğitimin sosyolojik temelleri. (Ed.: Nevin Saylan) *Eğitim bilimine giriş* içinde (ss. 81-98), Anı Yayıncılık.
- Eşgi, N. (2013). Dijital yerli çocukların ve dijital göçmen ebeveynlerinin internet bağımlılığına ilişkin algılarının karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 356-368.
- Fındıkcı, İ. (1999). Bilgi toplumunda eğitim ve öğretmen. (Yayın Yönetmeni Bozkurt, V.). *Bilgi-Toplum: Enformasyon/Bilgi Toplumu* içinde (ss. 83-91). Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.
- Golovinski, M. S. (2011). *Event 3.0: How generation Y & Z are re-shaping the events industry*. Newtonstrand.
- Güven, G., & Sülün, Y. (2012). Bilgisayar destekli öğretimin 8. sınıf fen ve teknoloji dersindeki akademik başarıya ve öğrencilerin derse karşı tutumlarına etkisi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 9(1), 68-79.
- Jan, H. (2017). Teacher of 21st century: Characteristics and development. *Research on Humanities and Social Sciences*, 7(9), 50-54.
- Karabulut, B. (2015). Bilgi toplumu çağında yerliler, göçmenler ve melezler. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 11-23.
- Kavalcı, K., & Ünal, S. (2016). Y ve Z kuşaklarının öğrenme stilleri ve tüketici karar verme tarzları açısından karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 1033-1050.
- İli, K. (2013). “*Sosyal medya ortam ve araçlarının öğrenci davranışlarına etkisi (Gaziçiğliği Anadolu Lisesi Örneği)*”. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İnel, D., Evrekli, E., & Balım, A. G. (2011). Öğretmen adaylarının fen ve teknoloji dersinde eğitim teknolojilerinin kullanılmasına ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 4(2), 128-150.
- Oktay, A. (2001). *21. Yüzyılda yeni eğilimler ve eğitim, 21. yüzyılda eğitim ve Türk eğitim sistemi*. Sedar Yayıncılık.
- Oktay, S., & Çakır, R. (2013). Teknoloji destekli beyin temelli öğrenmenin öğrencilerin akademik başarıları, hatırlama düzeyleri ve üst bilişsel farkındalık düzeylerine etkisi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 10(3), 3-23.
- Özden, Y. (2013). *Eğitimde yeni değerler*. (9. Baskı), Pegem Akademi
- Özgan, H., Arslan, C., & Kara, M. (2014). Popüler kültürün öğrenci davranışları üzerinde algılanan etkileri. *EKEV Akademi Dergisi*, 58(58), 469-484.
- Parlar, H. (2012). Bilgi toplumu, değişim ve yeni eğitim paradigması. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 193-207.
- Pedró, F. (2006). *The new millennium learners: Challenging our views on ICT and learning*. OECD-CERI. Retrieved from <http://www.oecd.org/education/ceri/38358359.pdf>

-
- Prensky, M. (2001). Dijital natives, dijital immigrants. *NCB Univercity Press*, 9(5), 1-6.
- Şahin, M. C. (2009). Yeni binyılın öğrencilerinin özellikleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 155-172.
- Şencan, E. (2013). *Bilgi yönetimi ve sanal halkla ilişkiler*. Eğitim Kitabevi.
- Toffler, A. (1981). *Üçüncü dalga*. Altın Kitaplar.
- Tutar, H. (2000). *Küreselleşme sürecinde işletme yönetimi*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Tutkun, Ö. (2010). 21.Yüzyılda eğitim programının felsefi boyutları. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 993-1016.
- Vogel, P. (2015). *Generation jobless? Turning the youth unemployment crisis into opportunity*. Palgrave Macmillan.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı), Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, A. K. (2012). Sosyal paylaşım sitelerinin dijital yerlilerin bilgi edinme ve mahremiyet anlayışına etkisi. *Bilgi Dünyası*, 13(2), 529-542.
- Yiğittir, S., & Öcal, A. (2010). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin değer yönelimleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 407-416.
- Zhang, K., & Bonk, C. J. (2010). Generational learners and e-learning technologies. In H. H. Yang & S. C-Y. Yuen (Eds.). *Handbook of research on practices and outcomes in e-learning: Issues and trends* (pp. 76-92). PA: IGI Publishing.